

a szikso s honnan gyul fel? Mindezen ismeretek nélkül a sziket célszerűen hasznosítani, jövedelmezőbbé tenni nem igen lehet. Mert amit Sigmond Elek, hazánk legkiválóbb agrikulturnémikusa „A mezőgazdasági kémia mai jelentősége és jövője” című közleményében is megjegyzi: „az öntözéssel való javítás tanulmányozása sem nélkülözheti a kémiai vizsgálatot”. Mert az öntözés megállapítása s annak keresztülvitele mindezen előmunkálatokkal összefüggésben van.

A szikes területek megjavításával nemcsak hazánkban, hanem Európa egyes államain kívül, hol szikes terület fordul elő, a többi világrészekben is foglalkoztat elég kedvező eredménnyel. Ausztráliában Privat-Dechanel, Moesz Gusztáv dr. adatai szerint, Franciaországnál kétszerte nagyobb szikes területen a halofita növények kitenyészése tette lehetővé a juhtenyésztés jelenlegi fejlődését Ausztrália déli és nyugati részén, ahol a klíma szárazsága folytán a szikes területek esőhöz nagyon ritkán jutnak. Észak-Afrikában, különösen Algírban a szikes területeknek megjavítása, a mezőgazdasági művelésre való alkalmassá tétele vonta maga után az európai gyarmatosítást. Amerikában, kivált Kaliforniában, Hildegardnak, a berkeley-i egyetem tanárának évek hosszú során folytatott kísérletei eredményezték egész vidékeken az intenzív gazdálkodásnak meghonosítását, hol azelőtt a sziken kívül egyetlen fűszál nem volt látható. Hazánkban az eddig folytatott kísérletek közül legnagyobb fontossággal bír a békéscsabai szikes réten Gyár/ás József és Sigmond Elek dr. által folytatott öntözési kísérlet, mely páratlanul áll egész Európában keresztülvitele s az elért eredmény tekintetében s mely a Hortobágy 3000 holdján létesítendő öntözési kísérletnek képezi alapját. A világ egyes részein folytatott hasznosítási kísérletek azt látszanak beigazolni, hogy a szikes területek hasznosíthatók, de az egyes eljárási módokat valamely helyre átvinni s ott alkalmazni nem mindig tanácsos, mert a talaj összetétele s a talaj sóinak az eloszlása az eljárás eredményét mindig befolyásolja.

A szikes területek javításánál ezideig a gipszezés, digózás, alagesővezés, öntözés, halofita növények kitenyészésével kísérleteztek, továbbá rizstermesztés s halastavakká való átalakítás útján igyekeztek a szikes területeket megjavítani.

Az egyes eljárási módokat tekintve a gipszezéssel azáltal vélték elérhetőnek a szikes területek javítását, hogy a talajba megfelelő mennyiségű hozott gipsz „az ott levő szódát neutrális glaubersóvá változtatta át, a humuszt pedig a szóda oldatából lecsapja s így a növények számára megőrzi”.

A szóda átváltoztatása ezuton kombinálva mélyműveléssel a talaj sói által okozott káros hatásokat megszüntetheti.

A digózást főleg kigazdák alkalmazzák, mely Cserháti szerint abból áll, hogy a szikfoltokban az altalajból kiásott sárga agyagos márgát vékonyan elterítjük s a talajon levő álló víz levezetéséről gondoskodunk, vagy a kötött szikes talajra homokot hordunk. Ez az eljárás csak kicsiben vihető keresztül s így a jelen esetben figyelembe nem jöhet, míg a gipszezés által elért eredmények oly csekélyek, hogy gazdasági szempontból nem előnyös azok megvalósítása.

A sziknek alagesővezéssel való megjavítása — mint azt a Hajdusoboszlón az 1870-es években végzett kísérletek igazolják — szintén nem vált be. Ezen eljárásnál azon feltevésekből indultak ki, hogy mivel az altalajvíz hozza fel a szikképző sókat, annak sülyesztésével a talaj nagyobb mérvű elszikesítésének veszik elejét és talán megporhanyítását is idézik elő. Eltekintve attól, hogy maga a munkálat nem helyesen lett végrehajtva, maga az alagesővezési eszme is hibás volt, mert ily kötött természetű és sóval átitatott talajt öntözés és megfelelő mélyművelés nélkül megjavítani nem lehetséges.

Az eddigi elhárások közül legjobb eredményre vezetett az öntözés, mely lehetővé tette a szikék megjavítását és termékeny földekké való átalakítását azáltal, hogy az öntözővíz a talajból a szikst kimossa és a lefolyás útján eltávolítva a talajt magymértékben megszabadítja a káros sóktól. De azért ez eljárásnál is ott lebeg a Damokles kardja, mert míg egyik helyen megjavítjuk a talajt, addig a másik helyen elszikesítjük azt s ezen körülmény egyáltalán nem hagyható figyelmen

kívül az öntözés keresztülvitelénél. S ez int óvatosságra s ez teszi szükségessé a talaj kémiai és fizikai vizsgálatait.

Abban az esetben, hogyha az öntöző víz jövedelmezőleg nem vihető el a Hortobágy minden egyes pontjára vagy kevés mennyiségben áll rendelkezésre, akkor fordulhat figyelmünk a halofita növények kiterjesztésére s azok meghonosítására, melynek előfeltétele a Hortobágy szikkein előforduló növények botanikai vizsgálata s azok takarmányértékének megállapítása, mint azt Bernátsky J. dr. „A magyar Alföld szikkoló növényzetéről” szóló munkájában részben már megállapította s csoportosította botanikai szempontból. Az ez uton elérhető eredményeket csak a szélesebbkörű vizsgálatok állapíthatják meg.

(Vége köv.)

Körrendelet.

A földművelésügyi miniszter a lovvédelemért.

Az Országos Állatvédő Egyesülethez a következő nagyfontosságú rendelet érkezett: *Magy. kir. Földművelésügyi Miniszter. 887—1912. eln. szám. Valamennyi törvényhatóságnak, Budapest székesfőváros polgármesterének, m. kir. államrendőrség főkapitányának.*

Általánosan tapasztalt tény, hogy nemcsak a nagyvárosokban, de még a vidéken is bérkocsisok és fuvarosok oly teljesen elcsigázott és nyomorék lovakat használnak, hogy számalom azokra nézni s általános megütközést kelt az az embertelen bánásmód, amelyben a lovakat részesítik.

Lépten-nyomon látható, amint ily kiéheztet, sőt néha sérült lovak kegyetlen ostromozás által serkentve tulterhelt szekereket vonszolnak és végkimerültség folytán az uttesten összeroskadnak.

Hozzájárul ehhez az éles vasalásnak minduntalan tapasztalható hiánya, amely kinzás számba menő gondatlanság különösen téli időben, sikos uton a lovak tönkretételét eredményezi.

Nemcsak humanitárius érzések, de gazdasági szempontok is elkerülhetetlenül megkövetelik, hogy az állatokkal való ezen kiméretlen bánásmód s különösen a leromlott lovaknak fuvarozáshoz való használata hatósági uton is minden rendelkezésre álló módon és eszközzel megakadályoztassék és hogy az idevágó törvényes rendelkezések megtartása, ha kell, a törvény teljes szigorának alkalmazásával is, megóvassék.

Felkérem ennél fogva *Czimet*, hogy ezen kevésbé méltatott állatvédelmi állapotok megjavítása érdekében saját hatáskörében a rendet helyreállítani és a törvényes intézkedések ellen tudatosan vétő fuvarosokat és alkalmazóikat ezen intézkedések szigorú betartására szorítani sziveskedjék.

Megjegyzem, hogy az idevágó törvényes rendelkezések megtartását saját közegeim által is ellenőriztetni fogom. Budapest, 1912 február 1.

Gróf Serényi Béla.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

91,912. szám.
IV. 1911.

A kereskedelemügyi magyar királyi miniszter 1911. évi 91,912. számú rendelete a bort, sört és egyéb szeszesített tartalmazó zártpalackok mennyiség-tartalmának kötelező megjelölése tárgyában.

A bort, sört vagy egyéb szeszesített tartalmazó zártpalackok mennyiség-tartalmának kötelező megjelölése iránt, hivatali elődöm által 1908. évi december hó 30-án 107,232. szám alatt kibocsátott rendeletet ezennel egész terjedelmében hatályon kívül helyezem és ehelyett az 1907. évi V. tör-

¹⁾ Természettudományi Közlöny 1909. évf.

²⁾ Milgard E.: Szikes talajok öntözése és alagesővezése. Fordította Treitz Péter Budapest, 1894.

vénycikk 29. §-a, illetve az 1893. évi XXXIV. törvénycikk 2. §-a alapján Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §.

Bor, sör vagy egyéb szeszesital zártpalackokban a részlet (detail) kereskedés körében csakis a tartalmazott ital törvényes ürmértékben kifejezett mennyiségének megjelölésével s az ezen megjelölésért felelős személy (3. §.) nevét és telephelyét (ilyennek nem léteben lakhelyét) feltüntető jelzéssel (8. §.) ellátva szolgáltatható ki közvetlenül a fogyasztó közönségnek.

2. §.

Aki a részlet (detail) kereskedésben bort, sört vagy egyéb szeszesitalt zártpalackokban, de az előző szakasz rendelkezésének ellenére a mennyiség megjelölése s a megjelölésért felelős nevét s telephelyét (lakhelyét) feltüntető jelzés nélkül ad el közvetlenül fogyasztás céljára, kihágást követ el és az 1893. évi XXXIV. törvénycikk 4. §-a szerint büntetendő.

3. §.

Valamely zártpalackban tartalmazott bor, sör vagy egyéb szeszesital feltüntetett mennyiségének helyességéért rendszerint az felelős, aki a palackot a rajta alkalmazott jelzés szerint megtöltötte és saját lezárásával (ólomzárral, beégetett jelű dugaszolással) ellátta. A palack megtöltőjének ez a felelőssége megszűnik, mihelyt az általa alkalmazott ólom- vagy pecsétzár felismerhetően felbontott vagy a beégetett jelű dugaszolás megsértetett.

Amennyiben valamely palackon senki mint töltő megnevezve nincsen, ugyancsak akkor is, ha a töltőnek felelőssége a fentiek szerint már megszűnt, nemkülönben abban az esetben is, ha töltőként oly vállalat szerepel, amelynek tényeiért felelősségre vonható személy a magyar szentkorona országainak területén kívül lakik, a palackban tartalmazott italmennyiség jelzésének helyességéért is az válik felelőssé, aki a bort, sört vagy egyéb szeszesitalt tartalmazó zártpalackot (detail) kereskedés körében közvetlen fogyasztás céljaira eladta.

4. §.

Ha valamely bort, sört vagy egyéb szeszesitalt tartalmazó zártpalackban a tényleg tartalmazott italmennyiség kisebb a palackon feltüntetett mennyiségnél, tullepve az alább 5., illetve a 11. §§-ban megszabott hibahatárokat, akkor a palackban tartalmazott italmennyiség megjelölésének helyességéért az adott esetben a jelen rendelet 3. §-a szerint felelős személy, amennyiben eljárása súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágás miatt az 1893. évi XXXIV. törvénycikk 5. §-a szerint büntetendő.

Büntető ítélet az 1893. évi XXXIV. törvénycikk 5. §-ában foglalt rendelkezéséhez képest azonban csak akkor hozható, ha a zártpalackban tartalmazott italmennyiség megjelölésének helyességéért az adott esetben a jelen rendelet 3. §-a szerint felelős személy tudta vagy rendes kereskedői gondosság mellett tudhatta volna, hogy a palackon feltüntetett mennyiség a valóságban tartalmazott mennyiségnél kisebb.

5. §.

Ellenben a jelen rendelet 4. §-a, illetve az 1893. évi XXXIV. törvénycikk 5. §-a alapján büntetés kiszabásának nincsen helye:

1. Ha a zártpalackban eladott bor, sör vagy egyéb szeszesital tényleges mennyisége és a palackon jelzett mennyiség között az eltérés

sörnél	5%-nál,
bornál	4%-nál,
pálinkaféléknél	10%-nál

nem nagyobb.

2. Az esetben, ha valamely zártpalack, mely a tényleg tartalmazott italmennyiségnél nagyobb ürtartalommal bírónak volt megjelölve, oly küldeményből való, amely a nem helyes jelzésű palackkal úgy főméretekben, mint összbonyomásban megegyező, de kifogás alá nem eső palackokból áll s amikor az ital utánmérése az adás-vételi ügyletnek létrejötte előtt a dolog természete szerint kizártnak tekintendő.

6. §.

Aki másnak nevével, cégével, vállalati ismertető jelével vagy védjegyével a tartály sérelme nélkül el nem távolítható módon ellátott palackokban mást, mint az illető palackon megjelölt cég (termelő, gyáros, vállalat) eredeti dugaszolásában (lezárásában) levő termékét (gyártmányát) árusítja, amennyiben cselekménye nem esik súlyosabb beszámítás alá, kihágást követ el és száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig azon esetben, ha utolsó büntetésének kiállása óta még két év nem telt el, kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

7. §.

A jelen rendelet 4. és 6. §-aiban meghatározott kihágásokért eljárásnak csak a sértett fél indítványára van helye.

8. §.

A zártpalackokban tartalmazott bor, sör vagy egyéb szeszesital mennyiségének megjelölése, valamint az ezen megjelölésért a fenti 3. §. szerint felelős személy nevének és telephelyének (lakhelyének) feltüntetése akár az üveg anyagában kidomborodó, bemélyített, beköszörült vagy beedzett betűkkel, akár pedig az üvegpalackra alkalmazott címkével történhetik.

Ha a mennyiség megjelölése és az e megjelölésért felelős személy nevének és telephelyének (lakhelyének) feltüntetése címkék alkalmazása útján történik, úgy erre a célra a jelen rendelet 11. §-ában meghatározott átmeneti idő leteltével (11. §.) csakis oly egységes címkék használhatók, amelyek a jelen rendelet értelmében feltüntetendő valamennyi adatot tartalmazzák.

Azon időponttól fogva, amelyben az egységes címkék használata kötelezővé válik, a nem egységes címkékkel ellátott szeszesitalt tartalmazó palackok az előirt mennyiségjelzést nélkülözőknek lesznek tekintendők.

9. §.

A zártpalackokban árusított pezsgőborokra és édesített pálinkafélékre (likőrökre), ide nem értve a rumféléket, a 3. §. szerint felelős személy és a palackban tartalmazott italmennyiség megjelölése nem kötelező. Amennyiben azonban ezeknél az italoknál is akár a 3. §. szerint felelős személy, akár a tartalmazott mennyiség megvan jelölve, úgy ezeknek az adatoknak a valósággal meg kell egyezniük.

10. §.

Jelen rendelet 1913. évi január hó 1-én lép életbe.

11. §.

A rendelet hatálybalépését követő első két éven belül a bort, sört vagy egyéb szeszestalt tartalmazó zártpalackokban tényleg tartalmazott italmennyiség és a palackon feltüntetett mennyiségközötti eltérés a jelen rendelet 5-ik §-ában meghatározott hibahatárt még 2%-kal haladhatja meg s ugyancsak ezen átmeneti idő alatt a palackban tartalmazott szeszestalmennyiség megjelölése a megjelölésért felelős személy nevét és telephelyét feltüntető címkék mellett utólag alkalmazott külön címkék útján is történhetik.

Budapest, 1911. évi december hó 23-án.

Olvashatatlan aláírás.

Hirek.

— **Személyi hír.** Festetich Andor gróf, a vidéki színészet országos felügyelője szerdán Debreczenben időzött. A színházban megnézte az előadást, azután tovább ment Nagykárolyba, az ott tartandó szinikerületi ülésre.

— **A polgármester Budapesten.** Kovács József polgármester szerdán Budapestre utazott a polgármesterek értekezletére, ahonnan pénteken hazaérkezett.

— **Halálozás.** Popper Mór dr. ügyvéd, Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsági tagja folyó hónap 21-ikén váratlanul elhunyt. Munkáselet omlott össze ravatalánál és méltán gyászolják mindazok, akik jó lelkét ismerték. Béke legyen vele.

— **A tűzifaár emelése.** Török Gábor erdőmester javaslatot terjesztett a tanács elé a tűzifa árának felemelésére, tekintettel a favágás és raktározás költségeinek szaporulatára. A tölgyfa árát 36 koronában, az I. oszt. botfát 22, a II. oszt. botfát 16 koronára kívánja emelni. Az Apafáján beraktározott fa ölét 35, az első osztályu botfát 22, a II. osztályu 15 koronában, végre a kompetenciás fa ölét az epreskertből 24, a Monostorról 23 korona árban. (Ez utóbbi avult szokást, melyet „jog“-nak szoktak valamit nevezni, a város házipénztárának érdekében el kell törölni. Szerk.)

— **Aszfaltmizériák.** Több alkalommal irtunk már azokról a türhettelen állapotokról, melyek lehetetlenné teszik jó érzésű embernek vasárnapokon a Piac-utcán való járást. Ha más városok tudtak segíteni ezeken a botrányos állapotokon, mi is tehetnénk valamit a rakoncátlankodók megfélekezéseire. Ismételten felkérjük a Főkapitány urat, lenne szives közgeivel odahatni, hogy megtisztuljon a korzó a duhajkodók és káromkodó emberek tömegétől.

Szerkesztői üzenetek.

R. G. urnak. Méltóztassék panaszával a rendőrséghez fordulni. A dolog annyira magán és személyes ügy, hogy mi abba nem szólhatunk.

Sz. B. Zombor. A könyvet elküldtem, a küldött példányt köszönöm és ismertetem a B. H.-ban vasárnap.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYŰJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára

2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

1491—1912. szám.

Hirdetmény!

Az 1873. évi XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító- és teher-automobilok és motor-kerékpárok összeírása fogatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonaikat 1912. évi márczius 11-től kezdve, bezárólag márczius hó 24-ig a Csapó-utca 43. számú háznál (tűzoltó-laktanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók a fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig terjedhető s a szegény-alap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésére is kötelezettek.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lötenyészési intézetek lovai.
2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van.

Mint hogy pedig az 1873. évi XX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. §-a alapján az 1912. évben a loosztályozás is eszközendő, felhívja a városi tanács Debreczen sz. kir. város egész területén lakó lótulajdonosokat, hogy összes lovaikat — az alább megjelöltek kivételével — katonai célokra alkalmazhatóság tekintetében megejtendő vizsgálatra a Miklósvárcs utca végén levő Salétrom-laktanyához vezettetessék elő.

A lovak elővezetése a következő sorrendben történik:
1912. évi márczius hó 26., 27. és 28-án a külsőségekről.
1912. évi márczius hó 29-én az I. és II. kerület.
1912. évi márczius hó 30-án a III. és IV. kerület.
1912. évi április hó 1-én az V. és VI. kerület.
Az osztályozás mindennap reggeli 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától esti 5 óráig történik.

A mulasztókra a törvényben megszabott 30 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni.

A loosztályozó bizottság elé vezetés alól mentesek:

- a) azon lovak, melyek a bejelentés alól mentesek;
- b) az 1873. évi XX. t.-c. 1. és 8. §-ai szerint az állítási kötelezettség alól felmentett lovak, kivéven a törvény 8. §-ában említett kancákat, melyeknek mentesítését a d) pont írja elő;
- c) azon csikók, melyek az osztályozás évében a 4 éves kort nem haladják túl;
- d) azon kancák, melyek az osztályozás előtt 8 nappal ellettek, vagy amelyeknek ellése közvetlenül váratik, de csak azon esetben, ha az osztályozási helyig azokkal hosszabb utat kellene tétetni;
- e) ragályos, lázas vagy egyéb betegségben sinlődő lovak;
- f) a nyilvánvalóan alkalmatlan lovak.

Az osztályozó bizottság elé vezetés alól mentesítést minden lótulajdonos a felmentési okot feltüntető bizonyítvánnyal tartozik igazolni, ezen bizonyítvány két oly községi lakos által állítandó ki, akiknek elővezetendő lovaik vannak és ezen körülményt még az osztályozás előtt lehetőleg az összeírás alkalmával bejelentik, illetve a fentebb körülírt bizonyítványt az összeírás alkalmával átadják.

Az a) alatt megjelölt lovakra nézve bizonyítványok nem szükségesek.

Debreczen, 1912 január hó 22.

A Városi Tanács.

„Ős Debreczen.“

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tisztviselőknek, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor.

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlévtár.)